

תב"מ 23/2001

המבקשת: סיעת ישראל אחת
ע"י ב"כ עו"ד אמנון לורך

נגד

- המשיבים:**
1. "אינטרנט מעריב"
ע"י ב"כ עו"ד בר-נתן
  2. סיעת הליכוד
ע"י ב"כ עו"ד ישראל מימון

החלטה

עתירה זו שלפנינו אין היא כשאר עתירות שהוגשו בנושאי בחירות ותעמולת בחירות. עתירה יחידה ומיוחדת היא. רגליה של העתירה נטועות בימינו – ימי האינטרנט ורשתות התקשורת רחבות-הפריסה שלא היו בימים עברו – ובה-בעת מעלה היא שאלות-מעמקים בנושאי הבחירות. מחוקקי החוק המונח לפנינו, כפשוטו וככוונת יוצריו לעת שנחקק, לא שיערו מערכת עובדות כזו הניצבת עתה לפנינו, ועלינו הוטל הנטל לנסות ולהתאים את עיקרי החוק, את יסודות החוק, למצבים לא שיערו אבותינו. אכן, זה דרכו של המשפט, שמצבים חדשים אותם לא שיערו מי שקדמו לנו, מחייבים אותנו – כאילו בהיסח-הדעת – להפוך ולהפך במושגי יסוד – מושגי יסוד שעד-כה סברנו כי נהירים הם לנו. והנה מגלים לנו באותם מושגים משמעות-מעמקים שלא ידענו עד-כה.

העותרת שלפנינו היא סיעת "ישראל אחת" והמשיבה מס' 2 היא סיעת "הליכוד". זו עותרת וזו משיבה, אך הלכה למעשה השתיים עותרות הן מבחינה מהותית, משעה שסיעת "הליכוד" טענה לפניי, למעשה, בשלבה זרועה בזרועה של "ישראל אחת". אלו השתיים הן, אפוא, העותרות הגם שבתוארה אחת מהן היא משיבה.

המשיבה המהותית לעתירה היא חברת מעריב אינטרנט בע"מ (להלן נכנה אותה – מעריב). מעריב הגתה רעיון מקורי לעריכת סקר בחירות ביום הבחירות. סקר בחירות זה שלושה ראשים בו, ואלה הם: הראש האחד הוא סקר פנימי שעורך מעריב בין גולשים באתר האינטרנט אותו הוא מפעיל, והם גולשים שנרשמו באתר עד ליום אתמול, ה-4 בפברואר 2001. ראש שני הוא

סקר בשיחות-טלפון האמור להתפרסם באתר האינטרנט של מעריב והעורך אותו הוא מכון רפי סמית. סקר זה יכלול בין 800 לבין 3000 אנשים, והוא אמור להיערך על-פי חתך סטטיסטי מקצועי ומייצג. ראש שלישי הוא פרסומם של תוצאות הסקר הפנימי והסקר של מכון רפי סמית על גבי מסך חוצות אלקטרוני המוצב באחד ממרכזי העיר רמת-גן.

הרעיון העיקרי של שלושה ראשים אלה הוא פירסומם של שני הסקרים הראשונים, בשעה 16:00 ביום הבחירות, על-פני מסך החוצות האלקטרוני ברמת-גן. וכך, בעוד אשר תוצאות האמת של הבחירות אמורות להתפרסם, באורח לא רשמי, שעות לא מעטות לאחר תום ההצבעה (ההצבעה אמורה להסתיים ביום הבחירות בשעה 22:00); בעוד אשר התוצאות הרשמיות אינן מתפרסמות אלא שמונה ימים לאחר הבחירות; ובעוד אשר תוצאות הסקרים של רשתות הטלוויזיה אינם אמורים להתפרסם אלא בשעה 22:00, מייד בתום יום הבחירות; מבקשת מעריב להקדים ולפרסם תוצאות – תוצאות סקר – בעיצומו של יום הבחירות, שש שעות לפני תום המועד להצביע. מעריב מבקש, אפוא, להיות המוביל בהערכתן של תוצאות הבחירות, מוביל לפני החוק ומוביל לפני סקריהן של רשתות הטלוויזיה. ברצונו זה של מעריב לפרסום, כשהוא לעצמו, אין פגם, שהרי חיינו כולם סבים את התחרות. השאלה הניצבת לפניי אינה אלא האם יש במעשהו המתוכנן של מעריב כדי לפגוע בהוראה מהוראות חוקי הבחירות או בעיקר-יסוד שחוקי הבחירות מושתתים עליו.

זה המקום להוסיף ולהשלים דברים אחדים באשר לסקר האינטרנט. יש לומר ולהדגיש, כי סקר זה, על-פי עצם טיבו, אין הוא סקר אמין. נוטלים בו חלק אנשים שביקשו מראש להשתתף בו, והכל מסכימים כי לא הייתה ואין כל בקרה על זהותם של אותם אנשים. עוד מסכימים הכל, כי המשתתפים בסקר אינם מהווים קבוצת מידגם ראויה. יתר-על-כן, לא הייתה כל בקרה מטעם מעריב למניעת התחזות או לכך שאותו אדם יבקש להשתתף בסקר מספר פעמים באמצעים מאמצעים שונים. לשון אחר: סקר האינטרנט אינו נותן תמונה סטטיסטית אמיתית ואף אינו מתיימר ליתן תמונה כזו. אכן, אנונימיות האנשים המשתתפים בסקר האינטרנט מונעת, על-פי עצם טיבה, יכולת של אמת לחזות את תוצאות הבחירות. מעריב הבטיחני נאמנה כי בשעה שתפורסמה תוצאות אותו סקר אינטרנט ייאמר מפורשות כי אותו סקר – סקר בלתי מייצג הוא, אך אקדים מאוחר למוקדם ואומר, כי גם אם כך ייעשה גם-אז תהא לו לאותו סקר "בלתי מייצג" השפעה על מי שיצפה בו; ואם לא על כל מי שיצפה בו הנה על מקצת ממי שיצפו בו.

עיקר בתוכניתו של מעריב הוא, כאמור, בפרסום מוקדם של תוצאות הבחירות; והגם שאין המדובר בתוצאות של אמת אלא בתוצאות משוערות בלבד, מציג עיקר זה את השאלה ששומה עלינו להכריע בה. והשאלה היא זו: האם פרסום של סקר באמצעו של יום הבחירות, מעשה הוא הנוגד את החוק אם לאו? אכן, העובדה כי עד הנה לא עלה עד דעתו של איש לעשות סקר מעין-זה שמעריב מבקש לעשות זו הפעם, אין בה, כשהיא לעצמה, כדי לעשות את הסקר לבלתי חוקי. נודה עם זאת כי יש בה בתוכניתו של מעריב כדי ליצור אי נוחות רבה. הורגלנו עד-כה כי אין אנו יודעים תוצאותיהן של הבחירות אלא לאחר תום הבחירות. והנה מציעים לנו כי נדע את תוצאות הבחירות – על דרך סקר – באמצעו של יום הבחירות. ואולם, למותר לומר, כי אי

נוחות זו אין בה כדי להכריע בשאלה, וכי חובה היא המוטלת עלינו לעטות עלינו את גלימת המשפטן ולהכריע בעתירה על-פי אמות מידה משפטיות.

עד שנבוא לבחינת הטענות המשפטיות לגופן, ביקשנו לומר דברים אחדים על פרסומן של תוצאות סקר מוקדם ביום הבחירות גופו, ובעניין השפעתו האפשרית של פרסום זה על בוחרים שטרם מימשו את זכותם לבחור. לנושא זה כמה וכמה היבטים, אך ייאמר כי כל היבטים אלה היבטים שליליים הם. עמדו על-כך נציגי הסיעות שלפני, ואני מסכים לטיעוניהם. הנה כי כן, סקר שיצביע על יתרון – יתרון גדול או אף יתרון קטן – למועמד אחד, יכול שתהא לו השפעה מיידית על הבוחרים שטרם מימשו את זכותם. אותו בוחרים שביקשו לבחור במועמד המוביל ייתקפו בשאננות באומרם אל ליבם: מה לי שאטרך ואלך להצביע והרי ממילא המועמד שאני חפץ ביקרו עומד לזכות. התוצאה משאננות זו יכולה שתהא מסוכנת לאותו מועמד, ומה לנו שנרבה דברים. אשר למועמד האחר, התומכים בו אשר טרם הצביעו יכולים שישקו אחת משתי מסקנות נוגדות אלו: מקצתם יאמרו לעצמם: מה לי שאטריך עצמי להצביע והרי ממילא מועמד בו אני תומך יפסיד בבחירות; ידיהם ירפו והם יימנעו מהצבעה. תומכים אחרים במועמד המפגר בסקר יאמרו אל ליבם: הנה זה המועמד שאני תומך בו עומד להפסיד בבחירות, אעשה אפוא כמיטבי ללכת להצביע - אף שלא נתכוונתי כלל להצביע - ואמשוך אחריי עוד ועוד בוחרים שיתמכו בו. בין אם יהא כך ובין אם יהא אחרת, סקרים מוקדמים מעין אלה שמעריב מבקש לפרסם עשויה שתהא נודעת להם השפעת מישרין על תוצאותיהן הסופיות של הבחירות, השפעה שהיא **חיצונית** להליך הבחירות התקין והראוי. יתר על כן: הסקר המוקדם שביום הבחירות עלולה שתהא לו השפעה פסיכולוגית הרסנית, שמקצת מן הבוחרים יכולים שיבואו לכלל מסקנה כי קולם האישי אינו נחשב. למותר לומר מה רעה תהא התוצאה של מחשבה מעין זו בליבותיהם של בוחרים.

השפעת המישרין שיש לפרסומו של סקר מוקדם שליום הבחירות על ליבותיהם של בוחרים, יכולה שתעלה מאליה בראשיהם של ראשי מפלגות רעיונות עיוועים באשר לאפשרויות מניפולציה שונות. הזכרנו למעלה אפשרות מניפולציה בסקר האינטרנט של מעריב בידי גורם-חוץ מעונין, ולמותר לומר כי דמיונו של תכנן-מפלגות יפרח ויעלה משנמצאה לו מציאה בלתי כשרה זו. זה הפעם מעריב עורך סקר ומחר יעשו זאת עוד ועוד גופים, גופים יותר אמינים וגופים פחות אמינים, ולא נוכל להתעלם מחשש כי האנדרולומוסיה תגבר ותלך. גם שמו הטוב של מכון לעריכת סקרים לא יעמוד לו משעה שיימצאו סוקרים אחרים אשר יתקפו את דרכי עריכת הסקר שעשה. הנה זה לאחרונה התפרסם סקר בנושא מסוים בידי מכון סקרים ידוע-שם, ולא רבו הימים עד שמתחרים באותו מכון מצאו בסקר פגמים עד שנקבوهו ככברה. כשופטים יודעים אנו כיצד מעידים מומחים בפני בית-המשפט - ולו מומחים ידועי-שם במקצועותיהם - ואולם הבוחר מן המניין אינו יודע כל אלה ומכאן החשש למניפולציות בלתי לגיטימיות ובלתי ראויות.

ונדגיש: לא הרי סקר הנערך ביום הבחירות כסקר הנערך לפני יום הבחירות. סקר של יום בחירות נודע לו משקל יתר ונעלה הוא על סקר שלפני יום בחירות. שהרי סקר של יום בחירות אמור לשיח לנו "אמת" על **תוצאות** הבחירות, להבדילו מסקר שלפני יום בחירות שגם אם דובר אמת הוא, אין אמיתו אלא אמת שליום הסקר. הבדל זה שבין שני סוגי הסקרים הבדל מהותי הוא, ולא זו בלבד שלא נוכל להתעלם ממנו אלא שלדעתנו נודע לו משקל רב ביותר.

ואכן, חכמים שמעבר-לים עמדו על כל קשיים אלה של סקר מוקדם שליום הבחירות, ומחוקקים ואישים עשו כמיטבם כדי למנוע את הרעה שיכול הוא לשאת עימו. במקצת מן המקומות חוקקו חוקים האוסרים על פירסומו של סקר-יום-בחירות; במקצת מן המדינות קרא המחוקק לאמצעי התקשורת שלא לערוך סקרים מעין אלה; ובמקצת מן המדינות נוצר נוהג חוקתי שאין עורכים סקרים שליום בחירות. מתוך שהזמן קצר, המלאכה מרובה ובעל הבית דוחק (העתירה הוגשה היום בשעה 13:00; שמעתי את טענות באי-כוח בעלי-הדין מהשעה 17:00 עד השעה 19:00 לערך; ושומה עליי להחליט עוד הערב) אספק עצמי בהפניות למראי מקומות אחדים, והמתעניין יקרא ויידע. ראו, למשל: 98 Note, Exit Polls and the First Amendment, Harvard Law Review 1927 (1985); Anthony M. Barlow, Restricting Election Day Exit Polling: Freedom of Expression vs. the Right to Vote, 58 University of Cincinnati Law Review 1003 (1990); Leslie Yalof Garfield, Curtailment of Early Election Predictions: Can We Predict the Outcome, 36 University of Florida Law Review 489 (1984); Georges Burdeau, Francis Hamon, Michel Troper, Droit Constitutionnel, 26th ed., 1999, pp. 501-502. כך, למשל, מורה החוק בצרפת כי אסור פרסומם של סקרים (על-פי חוק משנת 1977) לא אך ביום הבחירות אלא שבוע ימים לפני עריכתן גם-כן.

על רקע זה, הבה נבחן את הוראות החוק החל על ענייננו. שני חוקים הם לעניין, ואלה הם: חוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט – 1959 (חוק התעמולה) וחוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב], תשכ"ט – 1969 (חוק הבחירות). להלן נוסיף ונעמוד על הוראות ספציפיות בשני חוקים אלה.

שאלה ראשונה שחובה עלינו להשיב עליה היא, אם פרסום הסקר המוקדם מהווה "תעמולת בחירות" כהוראת צמד-תיבות זה בחוקי הבחירות. מובנו של המושג תעמולת בחירות הוסבר בפרשת **זוילי** (בג"ץ 869/92 ו-931/92 **זוילי נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-13**, פ"ד מו (2) 692), מפי השופט ברק ובהלכות שנקבעו בעקבותיו. ראו למשל: תב"כ 5/14 **סיעת הליכוד בכנסת נ' סיעת העבודה**, נהלים והחלטות 1996, 56, מפי השופט אור; תב"כ 12/15 **ח"כ אלי גולדשמיט נ' ראש הממשלה, בנימין נתניהו**, נהלים והחלטות 1999, ע' 81, מפי השופט מצא. הלכות אלו – ראשונה בהן פרשת **זוילי** – לימדונו כי השאלה אם פרסום מסויים יפול בגדרי תעמולת בחירות אם לאו תיבחן על-פי השפעתו הצפויה על הצופה או על המאזין הסביר. המבחן הוא אובייקטיבי, והשאלה היא מה התוצאה מן הפרסום שנאמר עליו כי תעמולה הוא. כוונתו של המפרסם אין בה כדי להעלות או להוריד, והשאלה אינה אלא כיצד יפרש האדם הסביר את הפרסום; מה יהא האפקט של אותו פירסום על הצופה או על המאזין מן-המניין. אכן, במקרי גבול ניעזר בנסיבות העניין. כך, למשל, ככל שמועד הפרסום ירחק וילך מיום הבחירות כן ייחלש וילך יסוד התעמולה שבו. הוא הדין, למשל, במקום בו המדובר בתשדיר שהיסוד הדומיננטי בו הוא יסוד של חדשות. ואולם זאת נאמר, כי תום-לבו של המפרסם ואי-תלותו במפלגה זו או אחרת אין בהם כדי להשפיע על היותו או על אי-היותו של פרסום פלוני תעמולת בחירות. במובן

מסויים הדברים הם איפכא מסתברא, שבבוא הפרסום מגורם הנחשב גורם אובייקטיבי, השפעתו יכולה שתהא רבה מפירסום שמקורו בגורם מעוניין. הטעמים לדבר מובנים ולא נאריך.

משקבענו מה המבחן לתעמולת בחירות, נוסף ונשאל את עצמנו האם פרסום תוצאות הסקרים באינטרנט ועל מסך החוצות האלקטרוני יש בו משום תעמולת בחירות במובן שקבעה ההלכה. התשובה לדעתי היא בחיוב. בלא שאומר – ולא אומר כיוון שאינני יודע – מה השפעה יש לפרסום תוצאות הסקר על הבוחר הסביר – יש מבין הבוחרים שהשפעה עליהם תהא בכיוון אחד ויש מביניהם שהשפעה עליהם תהא בכיוון אחר – זאת אדע, שיש בפרסום תוצאות הסקר השפעה על הבוחר הסביר. ואם יש בו בפרסום תוצאות הסקר כדי להשפיע על הבוחר הסביר, פרסום התוצאות הינו תעמולת בחירות.

משידענו עתה כי פרסום תוצאות הסקרים יש בו תעמולת בחירות הבה נוסף ונמשיך במסענו.

שאלה שנייה היא, מה דינו של מסך החוצות האלקטרוני התולה בטבורה של רמת-גן והאמור לשקף את תוצאות הסקרים? חוק התעמולה מדבר ברדיו ובטלוויזיה, והשאלה היא אם מסך זה בא בגדרי המושג טלוויזיה. תשובתי לשאלה היא בחיוב. במהלך הדיון הסתבר כי מדובר במסך ענק שההולכים ברחוב והנוסעים בכביש יכולים לצפות בו, ולא אתקשה לראות בו מסך טלוויזיה כמשמעותו בחוק.

נמצא לנו, אפוא, כי הקרנת תוצאות הסקרים על-פני המסך האלקטרוני ברמת-גן הינה תעמולת בחירות המוקרנת בטלוויזיה. תעמולת בחירות זו אסורה כהוראות סעיף 5(א)1 לחוק התעמולה וסעיף 129 לחוק הבחירות.

הוראת חוק אחרת היא זו הבאה בסעיף 13 לחוק התעמולה והאוסרת על הפרעה בתעמולת בחירות. וכלשון החוק:

איסור הפרעה
13. לא תהא תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחת או למענה בצורה או בדרך שיש בהם משום הפרעה בלתי הוגנת של תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחרת או למענה.

יש טעם רב בטענה כי פרסום תוצאות הסקרים - הן באינטרנט והן על המסך האלקטרוני - יש בו כדי לעבור על לאו הקבוע בסעיף 13 זה שלחוק התעמולה. המושג "למענה" בהוראת סעיף 13 יש לפרשו, לדעתי, באורח אובייקטיבי, לאמור: כוונתו של עושה התעמולה אינה רלוונטית, ובלבד שהתעמולה באורח אובייקטיבי היא "למענה" של מפלגה פלונית או למענו של מועמד אלמוני. משראינו כי פרסום תוצאות הסקרים עולה כדי תעמולת בחירות; ומשידענו כי אותה תעמולה נעשית, באורח אובייקטיבי, "למענו" של מועמד זה או אחר; ממילא יש לראות בו

בפרסום הפרעה בלתי הוגנת לתעמולת הבחירות של המועמד האחר. עיקר הדברים אמור ביכולת הבלתי נדלית למניפולציה העלולה להתלוות לסקרים, מניפולציה העלולה לעשות את הסקרים כלי-שרת בידיה של מפלגה או בידי של מועמד, כדי לרפות ידיו של המועמד האחר ושל בוחריו. נזכיר עוד את האפקט הפסיכולוגי העמוק המתלווה לפרסום הסקרים – אפקט פסיכולוגי שהוא חיצוני למערכת הבחירות בצורתה הנקייה; נוסף ונזכיר את ההשפעה המתלווה לפרסום, השפעה שיש בה כדי לדחוק רגליהם של בוחרים מן הקלפי, וידענו מעצמנו כי פרסום הסקרים יש בו כדי להפריע באורח בלתי הוגן למערכת הבחירות ולתעמולת הבחירות של מי מן המועמדים. אנו ערים לכך כי פירוש זה של סעיף 13 הינו פירוש מרחיב, אולם לדעתנו פירוש זה פירוש ראוי הוא, בתינתנו דעתנו לתכליתם של חוקי הבחירות, בראשם חוק הבחירות וחוק התעמולה.

יתר על כן, כהוראת סעיף 119(א)1 לחוק הבחירות: "המפריע את המהלך הסדיר של הבחירות" דינו מאסר שנתיים או קנס. כך היא אף הוראת סעיף 119(א)3 לחוק הבחירות, ולפיה "המפריע לבוחר בהצבעה או המונע אותו מהצבעה" אף-הוא אשם בעבירה פלילית. נוסף על אלה את הוראת סעיף 129 לחוק הבחירות, ולפיה חל איסור על שידורי תעמולת בחירות ברדיו ובטלוויזיה בערב שלפני יום הבחירות ובכל יום הבחירות. הוראות חוק אלו אינן נותנות אמנם סמכות בידי להוציא צו כנגד מעריב, אך יש בהן כדי ליצור את סביבת-הפרשנות ואת אוירת-הפרשנות להוראות חוק התעמולה בכללן. למותר לומר כי פרסום תוצאות סקרים, כפי שעמדנו על הדברים למעלה, יש בהם כדי לעבור על כל הלאוים שבהוראות חוק אלו שהזכרנו: מפריעים הם את המהלך הסדיר של הבחירות; מפריעים הם לבוחר בהצבעה; משדרים הם תעמולת בחירות אסורה ביום הבחירות.

ואם יטען הטוען כי פרסום הסקרים באינטרנט, כשהוא לעצמו, אין לראות בו תעמולת בחירות באשר אין הוא מופנה לציבור הרחב – שלא כמות הרדיו והטלוויזיה – נשיב אנו כי האינטרנט, בנסיבות שלפנינו, לא אך את עצמו בא הוא לשרת אלא אמצעי הוא לפרסום ברדיו, בטלוויזיה ובאמצעי התקשורת האחרים אף-הם. הנה כי כן, עוד אני כותב את חוות-דעתי זו ומכשיר הפקסימיליה בחדרי פולט שגר-פקסימיליה שנשלח אליי ובו מבקש אותי פלוני כי אתיר לו לדווח ברדיו ביום הבחירות, לפני השעה 22:00, על תוצאות המדגמים המתפרסמים באתר האינטרנט של מעריב. ובכן, אתר האינטרנט של מעריב, נוכחים אנו בעליל, אינו אמור לשמש אלא כנתב למסך האלקטרוני ברמת-גן ולאמצעי התקשורת הרגילים של הרדיו והטלוויזיה.

דיברנו עד-כה בהוראות חוק ספציפיות שלדעתנו יש בליבתם כדי למנוע את פרסום של הסקרים בידי מעריב. ואולם גם זו אמת, שפרסום הסקרים באמצעו של יום הבחירות יש בו כדי לפגוע בעצבים הרגישים ביותר של הליך הבחירות, בעיקרי היסוד המזינים את הליך הבחירות. כוונתנו היא לכמה עיקרים שבלעדיהם לא תיתכנה בחירות ראויות בדמוקרטיה כישראל.

היסוד הראשון הוא זכות הבחירה החופשית המוקנית לכל אשה ואיש לבחור במפלגה או במועמד שהם חפצים בעיקרם. אכן, גורמים רבים ושונים משפיעים על דעתו של אדם אם יבחר כך או אחרת, ואולם כאשר נתיר לסקרים מוקדמים באמצעו של יום הבחירות להתפרסם ברבים, יכול היתר זה שיפגום באורח אנוש בזכות הבחירה החופשית. הנה הוא מועמד בין שלושה

מועמדים לראשות הממשלה שתוצאות הסקר ילמדו כי מפגר הוא אחרי חבריו. פרסום סקר מעין זה יכול שיבריח מי שביקשו לבחור בו אל אחד משני המועמדים האחרים. כך הוא בבחירות לראשות הממשלה וכך הוא בבחירות לכנסת, שעה שבחרים ייווכחו מתוך תוצאות הפרסום המוקדם כי מפלגה פלונית אפשר לא תעבור את אחוז החסימה ומטעם זה יימנעו מהצביע עבורה. הפגימה בזכות הבחירה החופשית עלולה להיות כה קשה, עד שעלולה היא לקעקע מעיקרו את הליך הבחירות. הפגיעה במקרים אלה תהא גם בזכות לבחור גם בזכות להיבחר, והן שתי זכויות חוקתיות ממעלה ראשונה.

עקרון החשאיות. אין הליך בחירות ראוי אלא אם כן הבחירות חשאיות הן. מקובל עלינו כי חשאיות הבחירות עניינה חשאיות בחירתו של הפרט, ואולם לא נמצא לי טעם טוב שלא לפרוש את עקרון החשאיות גם על הכלל. פירוש הדברים הוא, שיום הבחירות יש לראותו כמיקשה אחת. מתוך שאין כל הבוחרים יכולים לבחור בה-בעת, פורש עצמו הליך הבחירות על פני יום שלם (ובעצם, על-פני ימים אחדים), ואולם פרישתו כך אסור לה שתטוח את עינינו מראות כי הליך הבחירות עשוי מיקשה אחת ואין להבדיל בין מי שהצביע ראשון לבין מי שהצביע אחרון. קולם של מי שמצביעים בשעות הערב משקלם הוא כקולם של מי שהצביעו בשעות הבוקר, ואין הבדל בין אלה לאלה. אם כך נראה את הדברים, וכך לדעתי יש לראותם, כי אז פרסום תוצאות הבחירות באמצעו של היום – ולו על דרך של סקר – יש בו כדי לפגום קשות בחשאיות הבחירות. בייחוד אמורים הדברים בסיכוייהם של הנבחרים, שזכאים הם לחשאיות מתחילתו של יום הבחירות ועד לסופו. הליך הבחירות, מתחילתו ועד סופו, מסתופף בצל החשאיות, ואסורים אנו לפגום באותה חשאיות באמצען של הבחירות. על האפשרות כי נבחרים ייפגעו אם יפורסמו תוצאות חלקיות במהלך יום הבחירות עמדנו למעלה ואין צורך כי נוסיף על כך.

כך אף באשר לעקרון השוויון. פרסום חלקי של תוצאות הבחירות באמצעו של יום הבחירות – ולו על דרך של סקר – יש בו כדי לפגוע בשוויון הבחירות, שקולו של בוחר בבוקר יכול שיהא שווה יותר מאשר קולו של בוחר בערב. כך אף, ואפשר בעיקר, הפגיעה שפרסום עלול להביא בעקביו בשוויון בין המועמדים השונים, כפי שהסברנו לעיל.

יכולנו להוסיף עוד ועוד אך השעה מאוחרת והנה-הנה גולשים אנו לתחילתו של יום הבחירות. נעצור אפוא בדרכנו ונסכם את דברינו.

על יסוד הטעמים שהבאתי לעיל אני נותן בזאת צו כסמכותי בסעיף 17ב לחוק התעמולה, ואני אוסר על מעריב אינטרנט בע"מ לפרסם באינטרנט, על המסך האלקטרוני ברמת-גן ובכל דרך אחרת את תוצאות הסקרים שהוא מבקש לערוך קודם לשעה 22:00 שבערוב יום הבחירות.

ניתנת היום, י"ב בשבט תשס"א, 5 בפברואר 2001.

מישאל חשין

שופט בית-המשפט העליון
יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-16 ולראש הממשלה